

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

9. října 2025 *

„Řízení o předběžné otázce – Smlouvy o spotřebitelském úvěru – Směrnice 2008/48/ES – Článek 22 odst. 2 – Kogentní povaha této směrnice – Postoupení pohledávky spotřebitele vůči bance ve prospěch třetí osoby – Směrnice 93/13/EHS – Článek 6 odst. 1 – Článek 7 odst. 1 – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Přezkum zneužívající povahy ujednání smlouvy o postoupení pohledávky, která nejsou předmětem sporu projednávaného před vnitrostátním soudem, tímto soudem z úřední povinnosti“

Ve věci C-80/24,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Okresního soudu pro obvod Varšava – Centrum ve Varšavě (Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie, Polsko) ze dne 22. ledna 2024, došlým Soudnímu dvoru dne 1. února 2024, v řízení

Zwrotybankowe.pl sp. z o.o.

proti

Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S. A.

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení: I. Jarukaitis, předseda senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora vykonávající funkci soudce čtvrtého senátu, M. Condinanzi, N. Jääskinen a R. Frenco (zpravodajka), soudci,

generální advokátka: L. Medina,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za Zwrotybankowe.pl sp. z o.o.: A. Tomaszewska, radca prawny,
- za Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S. A.: A. Kuzawińska, M. Malciak a W. J. Wandzel, adwokaci,

* Jednací jazyk: polština.

- za polskou vládu: B. Majczyna, jako zmocněnec,
- za Evropskou komisi: P. Kienapfel a U. Małecka, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 30. dubna 2025,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 22 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (Úř. věst. 2008, L 133, s. 66), jakož i čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Zwrotybankowe.pl sp. z o.o., společností s ručením omezeným založenou podle polského práva, a Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S. A. (dále jen „PKO Bank Polski“), bankou, jehož předmětem je pohledávka spotřebitele za touto bankou, která byla postoupena na žalobkyni v původním řízení.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 93/13

- 3 Článek 6 odst. 1 směrnice 93/13 stanoví:
„Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.“
- 4 Ustanovení čl. 7 odst. 1 této směrnice zní takto:
„Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a soutěžitelů byly k dispozici odpovídající a účinné prostředky zabráňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.“

Směrnice 2008/48

- 5 Článek 22 směrnice 2008/48, nadepsaný „Harmonizace a kogentní povaha směrnice“, v odstavci 2 stanoví:
„Členské státy zajistí, aby se spotřebitelé nemohli vzdát práv, která jsou jim přiznána ustanoveními vnitrostátních právních předpisů provádějícími tuto směrnici nebo jí odpovídajícími.“

- 6 Článek 23 této směrnice, nadepsaný „Sankce“, stanoví:

„Členské státy stanoví pravidla pro sankce za porušení vnitrostátních předpisů přijatých na základě této směrnice a přijmou veškerá nezbytná opatření k zajištění jejich uplatňování. Stanovené sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující.“

Polské právo

- 7 Zákon o spotřebitelském úvěru (ustawa o kredycie konsumenckim) ze dne 12. května 2011 (Dz. U. částka 126, č. 715), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“), provedl směrnici 2008/48 do polského právního řádu.

- 8 Článek 45 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví:

„V případě, že věřitel poruší čl. 29 odst. 1, čl. 30 odst. 1 body 1 až 8, 10, 11, 14 až 17, články 31 až 33, článek 33a a články 36a až 36c [tohoto zákona], spotřebitel po předložení písemného prohlášení věřiteli vrátí úvěr bez úroků a dalších poplatků spojených s úvěrem, které mají být věřiteli zaplacený, ve lhůtách a způsobem stanoveným ve smlouvě.“

- 9 Článek 509 § 1 občanského zákoníku (kodeks cywilny) ze dne 23. dubna 1964 (Dz. U. z roku 1964, částka 16, č. 93), ve znění použitelném na spor v původním řízení, stanoví:

„Věřitel může bez souhlasu dlužníka převést pohledávku na třetí osobu (postoupení), pokud tomu nebrání zákon, smluvní ujednání nebo povaha závazku.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 10 Svou žalobou se společnost Zwrotybankowe.pl domáhá u Okresního soudu pro obvod Varšava – Centrum ve Varšavě (Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie, Polsko), který je předkládajícím soudem, aby uložil společnosti PKO Bank Polski povinnost zaplatit jí částku 4537,45 polských zlotých (PLN) (přibližně 1 050 eur) navýšenou o zákonné úroky z prodlení a soudní poplatky.
- 11 Společnost Zwrotybankowe.pl podala tuto žalobu na základě smlouvy o postoupení uzavřené se spotřebitelem (dále jen „smlouva o postoupení“), kterou jí tento spotřebitel postoupil právo vymáhat jakoukoli peněžní pohledávku, kterou mohl uplatnit vůči společnosti PKO Bank Polski. Pohledávka dotčená ve věci v původním řízení vyplývá z uplatnění sankce stanovené v čl. 45 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, kterým se provádí článek 23 směrnice 2008/48, za porušení informačních povinností touto bankou, které pro ni vyplývají z tohoto zákona. Smlouva o postoupení stanoví, že jako protiplnění za dotčené postoupení obdrží tento spotřebitel 50 % částky hlavní pohledávky vypočtené od uvedené banky.
- 12 Společnost PKO Bank Polski navrhuje, aby byla uvedená žaloba zamítnuta, přičemž tvrdí, že společnost Zwrotybankowe.pl není vůči ní aktivně legitimována, jelikož povaha vymáhané pohledávky brání tomu, aby mohla být postoupena třetí osobě. Pokud jde o věc samou, tvrdí, že v každém případě neporušila své informační povinnosti v rámci úvěrové smlouvy uzavřené s uvedeným spotřebitelem.

- 13 V této souvislosti se předkládající soud zaprvé táže na výklad zákazu stanoveného v čl. 22 odst. 2 směrnice 2008/48, podle kterého se spotřebitel nemůže vzdát práv, která jsou mu přiznána odpovídajícími ustanoveními vnitrostátních právních předpisů. Uvedený soud si klade otázku, zda se tento zákaz vztahuje rovněž na možnost stanovenou vnitrostátní právní úpravou, aby spotřebitel postoupil svá práva na třetí osobu, která je bude uplatňovat svým jménem a která následně obdrží mimo jiné odměnu ve výši 50 % získaných částek a zbylých 50 % vrátí spotřebiteli.
- 14 V tomto ohledu má předkládající soud za to, že je třeba přijmout široký výklad pojmu „vzdát [se] práv“ uvedeného v čl. 22 odst. 2 směrnice 2008/48 tak, aby zahrnoval i takovou situaci. Hlavním cílem této směrnice je totiž podle jeho názoru chránit dotčeného spotřebitele před zneužívajícími ujednáními v úvěrových smlouvách, a nikoli vytvořit zdroj obohacení pro třetí osoby, které nejsou stranami uzavřené smlouvy o úvěru.
- 15 Zadruhé v případě, že by tento široký výklad nebyl přijat, má předkládající soud pochybnosti o tom, zda čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní soud je v rámci své povinnosti zkoumat i bez návrhu zneužívající povahu smluvního ujednání povinen zkoumat i bez návrhu ujednání smlouvy o postoupení uzavřené mezi postupujícím spotřebitelem a jeho postupníkem, pokud tato smlouva představuje právní základ žaloby, kterou tento postupník uplatňuje pohledávky tohoto spotřebitele vůči věřiteli.
- 16 V tomto ohledu předkládající soud uvádí, že v projednávané věci by konstatování zneužívající povahy ujednání smlouvy o postoupení mohlo vést k neplatnosti této smlouvy, takže by společnost Zwrotybankowe.pl byla zbavena aktivní legitimace, a proto by byla žaloba v původním řízení zamítnuta.
- 17 Uvedený soud zdůrazňuje negativní důsledky, které by z toho plynuly pro dotčeného spotřebitele, který by za takových okolností nezískal ani tu část pohledávky vůči věřiteli, která je stanovena ve smlouvě o postoupení. Přezkum zneužívající povahy ujednání smlouvy o postoupení by navíc probíhal v nepřítomnosti tohoto spotřebitele, aniž by mu byla zaručena možnost účastnit se řízení a vyjádřit svůj názor na věc, a to z důvodů souvisejících s vnitrostátními procesními pravidly.
- 18 V této souvislosti se Okresní soud pro obvod Varšava – Centrum ve Varšavě (Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Je třeba čl. 22 odst. 2 směrnice [2008/48] vykládat v tom smyslu, že brání vnitrostátním právním předpisům, které spotřebiteli umožňují převést na třetí osobu, která není spotřebitelem, práva, jež mu přiznává vnitrostátní právní úprava provádějící tuto směrnici?
- 2) Je třeba čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice [93/13] vykládat v tom smyslu, že povinnost soudu zkoumat z úřední povinnosti zneužívající povahu smluvního ujednání se vztahuje i na ujednání ve smlouvě o postoupení pohledávek uzavřené mezi spotřebitelem a třetí osobou, pokud se tato třetí osoba dovolává této smlouvy v soudním řízení jako základu své aktivní legitimace v žalobě proti prodávajícímu nebo poskytovateli, jenž je původním smluvním partnerem spotřebitele?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 19 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 22 odst. 2 směrnice 2008/48 brání vnitrostátní právní úpravě, která umožňuje spotřebiteli postoupit na třetí osobu, která není spotřebitelem, pohledávku vycházející z porušení práva, které mu přiznává vnitrostátní právní úprava provádějící tuto směrnici.
- 20 Úvodem je třeba připomenout, že okolnost, že spor v původním řízení probíhá pouze mezi prodávajícími nebo poskytovateli, nebrání použití směrnice 2008/48 ani směrnice 93/13, neboť působnost těchto směrnic nezávisí na totožnosti stran tohoto sporu, ale na postavení stran úvěrové smlouvy dotčené ve věci v původním řízení (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. září 2019, Lexitor, C-383/18, EU:C:2019:702, bod 20, a ze dne 18. listopadu 2020, DelayFix, C-519/19, EU:C:2020:933, body 53 a 54).
- 21 V projednávaném případě pohledávka dotčená ve věci v původním řízení vyplývá ze smlouvy o úvěru uzavřené mezi spotřebitelem a společností PKO Bank Polski a byla postoupena na společnost Zwrotybankowe.pl na základě smlouvy o postoupení, takže na spor v původním řízení se použijí obě tyto směrnice.
- 22 Kromě toho je třeba připomenout, že směrnice 2008/48 byla přijata s dvojím cílem, kterým je zajistit vysokou a rovnocennou úroveň ochrany zájmů všech spotřebitelů v Evropské unii a usnadnit vznik dobře fungujícího vnitřního trhu spotřebitelských úvěrů (rozsudky ze dne 5. září 2019, Pohotovost, C-331/18, EU:C:2019:665, bod 41, a ze dne 26. března 2020, Mikrokasa a Revenue Niestandaryzowane Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, bod 44 a citovaná judikatura). Konkrétně čl. 22 odst. 2 této směrnice zaručuje vysokou úroveň ochrany spotřebitele tím, že zakazuje jakékoli vzdání se práv, která spotřebitelům přiznává tato směrnice.
- 23 Předkládající soud má za to, že pojem „vzdát [se] práv“ uvedený v tomto ustanovení musí být vykládán široce tak, aby zahrnoval postoupení práv, která dotčenému spotřebiteli vyplývají ze směrnice 2008/48, a mohl by tak bránit takovému postoupení, i když je podle vnitrostátního práva přípustné.
- 24 Úvodem je třeba poznamenat, že znění čl. 22 odst. 2 směrnice 2008/48 neupřesňuje, co se rozumí vzdáním se práv, která spotřebitelům přiznává vnitrostátní právo provádějící tuto směrnici. Toto ustanovení je tedy třeba analyzovat s ohledem na jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí, jak byly připomenuty v bodě 22 tohoto rozsudku [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. dubna 2022, Landespolizeidirektion Steiermark (Maximální doba trvání ochrany vnitřních hranic), C-368/20 a C-369/20, EU:C:2022:298, bod 56 a citovaná judikatura].
- 25 V tomto ohledu již byl Soudní dvůr vyzván, aby se vyjádřil k výkladu ustanovení unijního práva, jehož cílem je zajistit vysokou úroveň ochrany slabší smluvní strany v případě postoupení práv této strany na obchodní společnost. Ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 29. února 2024, Eventmedia Soluciones (C-11/23, EU:C:2024:194), totiž Soudní dvůr v podstatě ověřoval, zda článek 15 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (Úř. věst. 2004, L 46, s. 1; Zvl. vyd. 15/02, s. 288) umožňuje stanovit ujednání

zakazující postoupení práv, která má cestující vůči provozujícímu leteckému dopravci, zejména práva na náhradu škody. Tento článek 15, nadepsaný „Vyloučení zproštění odpovědnosti“, v odstavci 1 stanoví, že odpovědnost vůči cestujícím vyplývající z tohoto nařízení nesmí být omezena ani se jí nelze zprostit, zejména odlišným nebo omezujícím ustanovením v přepravní smlouvě.

- 26 Soudní dvůr rozhodl, že s ohledem na cíl vysoké úrovně ochrany cestujících v letecké dopravě a za účelem zajištění účinnosti práva těchto cestujících na náhradu škody musí být za nepřípustná ve smyslu uvedeného článku 15 považována nejen odchylná nebo omezující ustanovení, která se přímo týkají tohoto práva jako takového, ale také odchylná nebo omezující ustanovení, která v neprospěch těchto cestujících omezují podmínky pro výkon uvedeného práva ve srovnání s použitelnými právními předpisy (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. února 2024, Eventmedia Soluciones, C-11/23, EU:C:2024:194, bod 43).
- 27 S cílem zajistit vysokou úroveň ochrany cestujících v letecké dopravě a umožnit jim účinný výkon jejich práv je totiž třeba zaručit cestujícímu v letecké dopravě, kterému byl zrušen let, možnost zvolit si co nejúčinnější prostředek obrany svého práva, zejména tím, že je mu umožněno rozhodnout se, zda se obrátí přímo na provozujícího leteckého dopravce, na příslušné soudy, nebo, stanoví-li tak relevantní vnitrostátní právo, postoupí svou pohledávku na třetí osobu, aby si ušetřil obtíže a náklady, které by jej mohly odradit od toho, aby sám podnikl kroky vůči tomuto dopravci, jestliže se jedná o nízké finanční částky (rozsudek ze dne 29. února 2024, Eventmedia Soluciones, C-11/23, EU:C:2024:194, bod 44).
- 28 Soudní dvůr tak dospěl k závěru, že cíl vysoké úrovně ochrany cestujících v letecké dopravě brání tomu, aby bylo do přepravní smlouvy zahrnuto ujednání zakazující postoupení práv, která pro ně vyplývají z nařízení č. 261/2004 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. února 2024, Eventmedia Soluciones, C-11/23, EU:C:2024:194, bod 46).
- 29 Z toho analogicky vyplývá, že cíl vysoké úrovně ochrany spotřebitele brání širokému výkladu pojmu „vzdát [se] práv“ uvedeného v čl. 22 odst. 2 směrnice 2008/48, který navrhuje předkládající soud a který by rovněž vedl k zákazu postoupení práv, která spotřebiteli vyplývají z této směrnice. Takové postoupení totiž představuje jednu ze zákonných možností případně stanovených vnitrostátním právním řádem, aby spotřebitelé mohli hájit svá práva a zároveň si ušetřili obtíže a náklady, které by je mohly odradit od toho, aby sami podnikli kroky vůči dotyčnému prodávajícímu nebo poskytovateli.
- 30 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 22 odst. 2 směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, která umožňuje spotřebiteli postoupit na třetí osobu, která není spotřebitelem, pohledávku vycházející z porušení práva, které mu přiznává vnitrostátní právní úprava provádějící tuto směrnici.

K druhé otázce

- 31 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní soud může, či dokonce musí i bez návrhu zkoumat zneužívající povahu ujednání obsaženého ve smlouvě o postoupení pohledávky uzavřené spotřebitelem, pokud se spor, který mu byl předložen, mezi společnostmi, jíž byla pohledávka postoupena, a prodávajícím nebo poskytovatelem netýká této smlouvy o postoupení, ale pohledávky spotřebitele vůči tomuto prodávajícímu nebo poskytovateli.

- 32 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že spor v původním řízení se týká pohledávky vyplývající z úvěrové smlouvy uzavřené mezi společností PKO Bank Polski a spotřebitelem, jehož postupníkem je společnost Zwrotybankowe.pl. Smlouva o postoupení tak není předmětem tohoto sporu a uvedený spotřebitel není účastníkem řízení zahájeného žalobkyní v původním řízení.
- 33 Předkládající soud se i přesto po seznámení se smlouvou o postoupení, od níž společnost Zwrotybankowe.pl odvozuje svou aktivní legitimaci, odvolává za účelem odůvodnění druhé předběžné otázky na judikaturu Soudního dvora, která ukládá vnitrostátnímu soudu povinnost zkoumat i bez návrhu případnou zneužívající povahu smluvního ujednání, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu.
- 34 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury má totiž vnitrostátní soud povinnost zkoumat zneužívající povahu smluvního ujednání spadajícího do působnosti směrnice 93/13 z úřední povinnosti, a odstranit tak nerovnováhu, která existuje mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem, pokud k tomu má k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. března 2020, Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, bod 26).
- 35 Soudní dvůr nicméně rovněž nejprve zdůraznil, že přezkum, který musí vnitrostátní soud, jemuž byla věc předložena, provést na základě směrnice 93/13 i bez návrhu, je omezen na smluvní ujednání, jejichž zneužívající povaha může být zjištěna na základě právních a skutkových okolností obsažených ve spise, který má daný vnitrostátní soud k dispozici (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. března 2020, Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, bod 27).
- 36 Dále upřesnil, že uvedený vnitrostátní soud je povinen přijmout z úřední povinnosti důkazní opatření, pokud právní a skutkové okolnosti již obsažené ve spise vyvolávají vážné pochybnosti o zneužívající povaze určitých ujednání, která sice nebyla spotřebitelem napadena, avšak souvisejí s předmětem sporu, a provedení přezkumu i bez návrhu, jež přísluší tomuto soudu, tedy vyžaduje, aby byla taková důkazní opatření přijata (rozsudek ze dne 11. března 2020, Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, bod 38). Bez účinného přezkumu případné zneužívající povahy ujednání dotýčné smlouvy totiž nelze zaručit dodržování práv přiznaných směrnicí 93/13 (rozsudek ze dne 7. listopadu 2019, Profi Credit Polska, C-419/18 a C-483/18, EU:C:2019:930, bod 66 a citovaná judikatura).
- 37 Soudní dvůr však též rozhodl, že vnitrostátní soud má zkoumat i bez návrhu smluvní ujednání z titulu ochrany, která musí být spotřebiteli poskytnuta na základě směrnice 93/13, pouze v mezích předmětu sporu, který mu byl předložen, aby zabránil tomu, že nároky posledně uvedeného budou případně zamítnuty rozhodnutím zakládajícím překážku věci pravomocně rozsouzené, třebaže tyto nároky by mohly být uznány, kdyby se tento spotřebitel z důvodu nevědomosti neopomněl dovolávat zneužívající povahy tohoto ujednání (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. března 2020, Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, bod 32).
- 38 Z úvah uvedených v bodech 34 až 37 tohoto rozsudku vyplývá, že povinnost vnitrostátního soudu zkoumat smluvní ujednání z úřední povinnosti platí, pokud jde o ujednání, která ačkoli nebyla dotýčným spotřebitelem zpochybněna, jsou obsažena ve smlouvě, která je předmětem sporu, a že tento přezkum je odůvodněn požadavkem ochrany, která musí být tomuto spotřebiteli poskytnuta na základě směrnice 93/13.

- 39 Z předkládacího rozhodnutí přitom vyplývá, že společnost Zwrotybankowe.pl se domáhá toho, aby byla společnosti PKO Bank Polski uložena povinnost zaplatit pohledávku vyplývající ze smlouvy o úvěru uzavřené spotřebitelem s touto bankou v důsledku údajného nesplnění informačních povinností stanovených směrnicí 2008/48 při uzavření této smlouvy. Společnost PKO Bank Polski na svou obranu zejména tvrdí, že podle čl. 22 odst. 2 směrnice 2008/48 nemůže být taková pohledávka, z níž žalobkyně v původním řízení vyvozuje svou aktivní legitimaci, předmětem smlouvy o postoupení.
- 40 Z toho vyplývá, že smluvní ujednání uvedené předkládajícím soudem v jeho předběžné otázce nespadá do rámce předmětu sporu, který mu byl předložen, takže od tohoto soudu nelze vyžadovat, aby toto ujednání v souladu s judikaturou citovanou v bodě 37 tohoto rozsudku zkoumal i bez návrhu z titulu ochrany, která musí být tomuto spotřebiteli poskytnuta na základě směrnice 93/13.
- 41 Kromě toho, pokud jde o žalobu podanou společností, která je postupníkem pohledávky spotřebitele vůči jeho smluvnímu partnerovi, který je prodávajícím nebo poskytovatelem, je třeba konstatovat, jak uvádí generální advokátka v bodě 32 svého stanoviska, že žaloba mezi dvěma prodávajícími nebo poskytovateli nevykazuje nerovnováhu, která panuje v rámci žaloby spotřebitele proti prodávajícímu nebo poskytovateli, s nímž spotřebitel uzavřel smlouvu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. dubna 2024, Air Europa Líneas Aéreas, C-173/23, EU:C:2024:295, bod 38).
- 42 Jak je totiž uvedeno v bodě 34 tohoto rozsudku, Soudní dvůr již zdůraznil, že vnitrostátní soud je povinen zkoumat i bez návrhu zneužívající povahu smluvního ujednání spadajícího do působnosti směrnice 93/13 a odstranit tak onu nerovnováhu pouze z důvodu nerovnosti mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo dodavatelem.
- 43 Z toho vyplývá, že na rozdíl od případu uvedeného v judikatuře citované v bodě 34 tohoto rozsudku není za účelem zajištění účinnosti systému ochrany spotřebitele sledovaného směrnicí 93/13 nezbytné, aby vnitrostátní soud, kterému byl předložen spor mezi dvěma prodávajícími nebo poskytovateli, jako jsou společnost, která je postupníkem práv spotřebitele, a prodávající nebo poskytovatel, který je smluvním partnerem tohoto spotřebitele, zkoumal i bez návrhu případnou zneužívající povahu ujednání obsaženého ve spotřebitelské smlouvě (rozsudek ze dne 11. dubna 2024, Air Europa Líneas Aéreas, C-173/23, EU:C:2024:295, bod 39).
- 44 Kromě toho, jak uvádí předkládající soud, v projednávané věci by konstatování zneužívající povahy jednoho nebo několika ujednání obsažených ve smlouvě o postoupení mělo v případě, že by smlouva bez těchto ujednání nemohla nadále existovat, za následek nedostatek aktivní legitimace dotyčného postupníka, a sice společnosti Zwrotybankowe.pl, a tedy i absenci jakékoli náhrady škody ve prospěch postupujícího spotřebitele v rámci řízení probíhajícího před uvedeným soudem. Taková situace by mohla být na újmu účinné ochrany spotřebitele, neboť ten by byl přinejmenším dočasně připraven o část pohledávky, kterou očekával, že získá prostřednictvím smlouvy o postoupení, aniž by měl vůbec možnost se v tomto ohledu vyjádřit, jelikož není stranou sporu v původním řízení.
- 45 Z toho vyplývá, že čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 nevyžadují, aby vnitrostátní soud zkoumal i bez návrhu případnou zneužívající povahu ujednání obsaženého ve smlouvě o postoupení pohledávky uzavřené mezi spotřebitelem a postupníkem jeho práv, pokud se spor, který mu byl předložen, netýká této smlouvy o postoupení, ale pohledávky tohoto spotřebitele vůči bance, která s ním uzavřela úvěrovou smlouvu.

- 46 Za těchto okolností přísluší výlučně vnitrostátnímu soudu, aby posoudil, zda a v jakém rozsahu mu jeho vnitrostátní právo umožňuje, či dokonce ukládá, aby ověřil aktivní legitimaci společnosti Zwrotybankowe.pl, zejména tím, že posoudí obsah smlouvy, která případně této společnosti zakládá aktivní legitimaci, ale která není předmětem sporu, který mu byl předložen. Aby však byla dodržena zásada efektivy unijního práva, nemůže použití vnitrostátního procesního ustanovení znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných zejména směrnicí 93/13 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. května 2022, SPV Project 1503 a další, C-693/19 a C-831/19, EU:C:2022:395, bod 60). Vnitrostátní soud tak musí dbát na to, aby toto ustanovení nemělo pro dotyčného spotřebitele nepříznivé důsledky, pokud neměl možnost uplatnit své argumenty v rámci kontradiktorní diskuze (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. dubna 2024, Air Europa Líneas Aéreas, C-173/23, EU:C:2024:295, bod 44).
- 47 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní soud nemusí zkoumat i bez návrhu zneužívající povahu ujednání obsaženého ve smlouvě o postoupení pohledávky uzavřené spotřebitelem, pokud se spor, který mu byl předložen, mezi společnostmi, jíž byla pohledávka postoupena, a prodávajícím nebo poskytovatelem netýká této smlouvy o postoupení, ale pohledávky spotřebitele vůči tomuto prodávajícímu nebo poskytovateli.

K nákladům řízení

- 48 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníce původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 22 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS**

musí být vykládán v tom smyslu, že

nebrání vnitrostátní právní úpravě, která umožňuje spotřebiteli postoupit na třetí osobu, která není spotřebitelem, pohledávku vycházející z porušení práva, které mu přiznává vnitrostátní právní úprava provádějící tuto směrnici.

- 2) Článek 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách**

musí být vykládány v tom smyslu, že

vnitrostátní soud nemusí zkoumat i bez návrhu zneužívající povahu ujednání obsaženého ve smlouvě o postoupení pohledávky uzavřené spotřebitelem, pokud se spor, který mu byl předložen, mezi společnostmi, jíž byla pohledávka postoupena, a prodávajícím nebo poskytovatelem netýká této smlouvy o postoupení, ale pohledávky spotřebitele vůči tomuto prodávajícímu nebo poskytovateli.

Podpisy